

Nieuws uit de Oudheidkamer

Nummer 35

oktober 2022

Adres : Boekenberg
Markt 40
3201CZ Spijkenisse

Openingstijden : dinsdag 11.00 - 16.00 uur
zaterdag 11.00 - 16.00 uur

Bankrekening : RegioBank NL81 RBRB 0920 0319 35
t.n.v. Vrienden van Spijkenisse
o.v.v. Oudheidkamer

Email : oudheidkamer-spijkenisse@hotmail.com

Nieuws uit de oudheidkamer

Wij ontvangen regelmatig schoolklassen in de Oudheidkamer of we geven gastlessen op de school zelf. Meestal zijn dat de groepen 7 en 8, dus de wat oudere leerlingen.

Onlangs was er een groep 3 van "De Vuurvogel" op bezoek met lerares Andrea Redert-Hagoort. Veel oud-Spijkenissers zullen die naam wel herkennen want haar vader was heel lang hoofdonderwijzer op de "Nachtegalschool" hier in Spijkenisse. Voor ons als vrijwilligers van de Oudheidkamer was dit ook even omschakelen omdat deze kinderen natuurlijk een stuk jonger waren.

Natuurlijk werd er van de oude leesplank gelezen en dat ging ze heel goed af.

Maar wat keken ze hun ogen uit bij de oude filmcamera's en fototoestellen. Dat was even iets anders dan de telefoon nu. De kinderen keken vol aandacht rond in de Oudheidkamer.

Een kind zag zelfs een paar kinderboerderijschoenen, dit bleken dus klompen te zijn. Ook het juk, waarmee vroeger de emmers melk gedragen werden, moesten ze allemaal passen, alleen zonder die zware emmers natuurlijk.

De kinderen gingen echt los toen Leen een schoenmakersleest liet zien en daar zijn eigen schoen op lag. Binnen de kortste keren hadden alle kinderen hun schoenen uit en echt iedere schoen is op de leest geweest. Ik hoorde van Andrea dat de kinderen later op school begonnen zijn met het maken van een maquette. Het voorbeeld hebben ze natuurlijk in de Oudheidkamer gezien. Het blijft als vrijwilliger heel leuk om iets over het oude Spijkenisse te vertellen en te laten zien.

De Voorstraat en zijn bewoners

In de boekenkast van de oudheidkamer staat het boekwerk 'Overdenkingen van een 70-jarige' dat geschreven is door Cor Muizer (1928 - 2003) en uitgegeven door de Vereniging. Hierin beschrijft Cor op geheel eigen wijze zijn jeugdherinneringen van rond de oorlogsjaren. Onderstaand zijn herinneringen aan de Voorstraat, toen de belangrijkste straat van ons dorp.

We beginnen bij de Krom, waar nu het beeld staat (3 mannen), op de hoek van het Noordeinde en de Voorstraat. Rechts de winkel van de familie Villerius. Alles wat je nodig had voor school haalde je daar. De baas, de oude Villerius, zorgde ook nog voor een soort krant. Deze werd aan de deur bezorgd. Vrouw, zoon en een paar dochters zorgden voor de rest.

Naast Villerius, een slopje naar beneden, woonde in één van die huizen de familie Van der Sluis. "Voor een pet naar Van der Sluis", een koopman. Met z'n koffertje: hoofddeksels, hemden en broeken met klep. Hij probeerde dit aan de man te brengen. Leuke man. Als de handel niet zo best liep, wist

hij bij de plaatselijke boeren een centje bij te verdienen. Hij was namelijk goed vertrouwd met het boerenwerk. Zij zagen hem graag komen. Jammer voor hem, want dan liep de handel niet zo goed.

Aan de andere kant van Villerius weer een slopje. Daarnaast woonde een vrouwelijke kapper voor knippen en scheren, Burgien genaamd. Bij haar werden wij als kinderen voor een paar centen een kuifje geknipt. Voor de potkachel een bak met zand voor de heren die pruimden en daar hun overvloedige pruimsap in dumpten. Schoon was zij wel op haar zaakje. Het Liefst gingen wij 's avonds, dan konden wij meegenieten van de laatste nieuwtjes uit het dorp. Hierna kwam de textielzaak van Jan Troost, die bekend stond op het hele eiland Voorne & Putten. Had er iemand op het eiland een kostuum of overhemd nodig, Troost bracht het met z'n autootje aan de deur. Altijd slaagde je, al moest hij er drie keer voor terugkomen met andere maten of kleuren. Intussen kon je bij zijn vrouw terecht voor een schort, jurk of overhemd. Zelfs een papieren boord voor je overhemd. Losse boorden waren toen mode. Het gaf niet welke kleur je droeg, een wit papieren boord stond er altijd op. Naast Troost de boerderij van Aai Huisman. Het voorhuis aan de Voorstraat, de schuur langs het Groene Slop. Beneden, aan de Achterweg tegenover de melkfabriek, de inrijdeuren, de koeienstal en de mestput. Dit tegenover de kaasmakerij, het kon toen allemaal nog. Enfin, wij zijn er oud mee geworden en het was lekkere kaas. De voorkamer van boerderij Huisman is ook nog lange tijd politiebureau geweest.

Terug naar de Krom. Op de hoek Voorstraat en Noordeinde de visboer Bertus van Bodegom en de gehele familie Van Bodegom (vader, moeder, broers en zusters). Op deze plaats is nu restaurant "de Krom". Naast de visboer een slopje zo smal dat de mensen die daar woonden hun fietsstuur niet te vast moesten zetten, want als zij hun karretje mee wilden nemen naar hun schuurtje, moesten zij eerst het stuur dwars zetten, dan pas konden zij erdoor. Eerlijk waar, dit is niet overdreven. Hier woonde de familie Smit. Moeder, dochter

en zoon Koos. Een vader kan ik me niet herinneren. Koos had mijn leeftijd en ik heb met hem op school gezeten. Naast dit slop een smal laag huisje. Hier woonde de oude Troost. Hij hoorde bij dit huisje. Klein, mager en benig (slank) en eeuwig een pijp in z'n mond als hij zijn rondje deed over het dorp.

Zijn burens waren de familie Van Herp. Woonhuis en winkel.

Voor die tijd leuk en vooral schoon en netjes. Je was eigenlijk een beetje bang om met je klompen aan naar binnen te stappen, want je kwam meestal uit de tuin of het land en dan waren je klompen meestal niet zo schoon. Het was eigenlijk maar een idee. Hoe je er ook uitzag, nooit een ongetogen woord. Altijd de vriendelijke man of vrouw, die je te woord stond. Een paar leuke dochters hadden ze. Naast Van Herp een brandslop naar de haven. Rechts hiervan een bovenhuis (straatzijde) en een onderhuis (havenzijde). In het onderhuis woonde de familie Hannes Herrewijnen, een oersterk mannetje, gespierd, een harde werker, daar stond hij om bekend. Aan de bovenkant woonde Tjerk Goslinga met vrouw (dochter van de oude Troost) en zoon. Verder, naast dat huis, de snoepwinkel van Maarten Huisman. Zoethout was zijn merk. Er stond een glazen pot voor het raam, een groot reclamebord aan de muur met "IBIS SHAG". Een sterke, brede man. Zijn schoonzoon Teun Huisman (deze had toevallig dezelfde achternaam) had een sloperij aan de Spijkenisser Hoek langs de boezem. In de winkel van Huisman kon je als jongen stiekem sigaretten kopen. Dan was het voor je oudere broer, snap u. Z'n dochter Willie hielp vaak de klanten. Zij had kinderen van mijn leeftijd. Dan kwam de winkel van juwelier Constandse, heel bekend over het hele eiland en daar buiten. Hier kwamen de verlovingsringen en bij een 'motje' of vrijwillige, de trouwringen vandaan. Ook heel bekend als klokkenmaker. Dan de huizen van de families Lagendijk en Mak/Drogendijk. Het is moeilijk je te oriënteren nu die huizen zijn afgebroken. Na deze huisjes kwam het hotel "de Keizer", met links het woonhuis van de familie De Jong. In dit huis woonde tijdens de oorlog een commandant van de politie, die door toen onbekende personen uit het verzet is doodgeschoten. Later zijn er bekende namen genoemd. Dit is ook te lezen in een boek over het verzet in oorlogstijd.

En dan, wat je niet in Spijkenisse verwacht, een heus hotel. Hotel-café "de Keizer", een groot pand. De bovenverdieping had drie of vier hotelkamers aan de voorzijde. Op de begane grond was het café annex danszaal gevestigd. Bij een balavond bijvoorbeeld kon de danszaal vergroot worden door de deuren tussen het café en danszaal te openen, dan had je een prachtige dansvloer. Wij, als jeugd, gingen hier op dansles. De dochter van de waard Willem de Jong met haar broer Jan hadden examen gedaan als dansleraar/lerares, dus kennis en een zaal hadden ze in huis. Wij hebben hier gezellige avonden beleefd, zwevend in de armen van Corrie. Het viel niet mee, maar het is ons allemaal gelukt. Veel leuke herinneringen uit die tijd.

Naast het hotel een slop naar de haven. Dan de boerderij van Henk Verweel, een koeienboer in hart en nieren. Wat laat nog getrouwd, drie leuke dochters en een schat van een vrouw. Hij had zich opgewerkt tot een flinke koeienboer voor die tijd. Ze molken zo'n dertig koeien. Je hoorde hem, na gedane arbeid, 's avonds op zijn blaasinstrument spellen. Ook één van de muzikanten, die met z'n hele familie de vereniging staande hield. Zijn broer was de dirigent. Ook broer Kees hoorde daarbij. Goede muzikanten en harde werkers. De dirigent (broer Bert Verweel) is later naar Canada geëmigreerd. Naast de boerderij aan de Voorstraat de winkel van groenteboer Bijl. Deze winkel was "kamerbreed". Achter de winkel woonden ze. Ze hadden een uitpad achter over het bedrijf van boer Verweel. In de winter gaf dit nog weleens problemen. Er lag namelijk een mestvaalt of in onze taal een "mispit". Groenteboer Bijl verkocht trouwens ook zwakalcoholische dranken. Hij ging met zijn wagen langs de deur, de wijnen afgeschermd door rolluiken, want dat was de wet: die flessen mochten niet zichtbaar zijn. Dus menig stille drinker lieten ze thuisbezorgen (grapje hoor). Een flesje goedkope wijn wilde er toen ook wel in. De broer van Bijl hielp hem met bestellingen wegbrengen of opnieuw opnemen Bij het opnoemen van zijn variëteiten zei hij, vaste prik: en een krootje wil er ook wel in", wat veel vrouwen niet zo waardeerden. Maar hij bedoelde het ernstig. Krootjes en spek waren goedkoop en lekker.

Naast Bijl het woonhuis van metselaar Maarten Louter. Achter in het slop woonde pa Gerrit Louter. Allebei vakmensen, die niet alleen klussen opknaptten, maar in samenwerking met een timmerman uit de gemeente ook huizen bouwden. Zij waren van alle markten thuis. In de slachtaand waren zij ook huisslachter. Dus zij kwamen aan huis je vierhonderd pond wegend varken slachten en kuipklaar maken. De eigenaar zorgde dan dat er een slachtborrel was. Hoe groter de borrel, hoe beter het vlees op maat. Tegen enige betaling was uw varken wekfles en kuipklaar. Vaklui op alle gebied. Naast het slop van de Louters de werkplaats van timmerman de Jongh, die mank liep. Een geschenk uit de oorlog. Tijdens de bezetting mochten de mensen niet samenscholen. Als men met twee of drie man stond te praten, werd er geschoten. Schijnbaar dachten zij dat wij niets anders te

doen hadden. Men had ook weleens wat te bespreken. De heer de Jongh werd tijdens een werkbepreking getroffen, met rampzalige gevolgen. Hij zou zijn leven lang bij elke stap eraan herinnerd worden. Overigens een goed vakman en een leuke familie. Achter de werkplaats was de woning van de familie de Jongh. Dan kwam er weer een slop. Dit slop gaf toegang tot de erachter liggende woningen van de Jongh en de gezusters Mooldijk. Want naast het slop was de textielzaak van de gezusters Mooldijk gevestigd. Hier konden de vrouwen terecht voor hun lingerie. Op alle gebied: zij hadden het. Zij waren ook goede naaisters. Een lap stof en zij naaiden een jurk of rok. Dan daarnaast de familie Adrie van Genderen, de bodedienst, die de pakketten heen of weer van Rotterdam tot in de verre polder op het eiland bezorgde of ophaalde. Ook vrachtvervoer, alom bekend. Tevens hadden ze een slijterij. Een energiek man. Een ondernemende familie.

Naast van Genderen de familie Stolk. Men verkocht er textiel, vanaf garen en band tot losse stoffen per el. Het werd zelfs met de houten, geijkte maatstok afgemeten. Dat werd allemaal gedaan door mevrouw Stolk, in de volksmond Dirkje van Vliet. Ook gordijnstof werd vakkundig tot gordijnen omgetoverd. Goed met de naald. Terwijl haar man andere werkzaamheden had, ging Dirkje haar gang in het bekende winkeltje aan de Voorstraat. Later is zoon Leen, die van mijn leeftijd is, met de zaak verder gegaan. Ik zie hem nog lopen met zijn vriendje in zijn invalidenkarretje. Hij duwde hem overal heen en dat was niet zo gemakkelijk op die grindverharde wegen van toen. Maar Aart Versteeg kwam in zijn karretje overal waar hij normaal nooit zou komen.

Dan op de hoek van het Kaaislop het winkeltje van Mast. Alles was daar te koop: potten en pannen, van krotenschaaf tot kurkentrekker, zelfs muziekinstrumenten. Wij kochten daar, voor niet te veel, onze eerste mondharmonica. Ook speciale smeerseltjes en zalfjes kon je daar kopen. Zoon Jan, getrouwd met de dochter van van Bodegom (Betonfabriek), nam het zaakje over van zijn vader, Jan was timmerman bij zijn schoonvader, tot hij emigreerde.

Naast de boerderij van Huisman aan de andere kant van het Groeneslop, een huisje met de kamerramen aan de Voorstraat, maar de deuren en uitpad in het slop. De woning van, bij mijn weten, de familie Stout met een paar dochters.

Dan, na het slop, de dubbele winkel van de familie Van den Berg (de hele ouderen zeiden Pleun

Verhoef, de meisjesnaam van mevrouw Van den Berg, die de winkel met hun dochters dreef). Binnenkomend in die winkel rechts de boodschappen, alle benodigheden die je maar bedenken kon. Ook een rokertje was voor ons, aankomende rokers, makkelijk. Na een dag hard werken, trokken we 's avonds het dorp in. Snel achterom een rokertje halen, na zorgvuldig in de rondte gekeken te hebben of er geen politie te zien was. Terug in de winkel: dus

rechts de boodschappen, links de afdeling textiel (hemden, broeken en dames korsetten, gekheid hoor, ik weet niet eens of zij die verkochten, maar wel heel veel).

Hun bureu, een droevig verhaal, de slagerij van de familie Levie. Vader, moeder en de kinderen: Charles en Ellie en een inwonende tante. Een heel goede, zachte familie. Ik heb met zoon Charles op school gezeten. In de Tweede Wereldoorlog is de hele familie weggevoerd. Ik zie het nog voor mij: personen in uniform brachten de familie, via de tram, naar Rotterdam. Dus een lege slagerij aan de Voorstraat. De beheerder, die nog hoopte dat er ooit nog iemand terug zou keren, gaf de hoop op en heeft de slagerij aan een gymnastiekvereniging te leen gegeven. Als wij 's avonds over de Voorstraat paradeerden, hoorden we het één twee van de leraar die de jeugd wat sportiviteit bij wilde brengen. Ik moest dan automatisch aan Charles denken. Hij speelde ook mee met de plaatselijke fanfare "Oefening en Ontspanning", een muzikaal jochie. Wat die oorlog allemaal op zijn geweten heeft, afschuwelijk.

Dan de schoenmakerswoning van de vrijgezel: Huib Keijzer, die toevallig recht tegenover hotel de Keizer woonde. Hij was een korte gedrongen man een goed vakman op zijn gebied. Op het oog een korzelige man. Hij had echt een hoofd om te schilderen, zware wenkbrauwen. Als hij je aankeek met van die pinnende ogen, werd je als kind bang van hem. Maar dat hoefde nou ook weer niet. Als je hem goed kende, was hij best een aardige man. Dit was Keijzer, de schoenenfrik zoals hij werd genoemd.

Naast Keijzer het kolossale woonhuis met ervoor een blauwe stoep, van de familie Van der Meijde. (Vlasboeren, handelaars, vlasproductiebewerking). Machtige voordeur, als die openging een marmeren gang met aan weerszijden grote kamers. In de gang lag een prachtige, rode loper. Achter het kapitale huis een enorme vlasseur, waar de vlasbewerking geschiedde, waarvan veel foto's in omloop zijn. Veel mensen uit Spijkenisse en omstreken verdienden daar hun boterham. Naast het woonhuis de poort en daarachter het slop naar de zijingang van het huis.

Naast van der Meijde woonde Cor van Genderen, broer van Adrie. Met vrouw en kinderen woonde hij achter en naast de winkel. De winkel werd steeds groter, waardoor de woning kleiner werd terwijl het gezin groeide. De meubels werden in die tijd ook al wat groter dus had hij steeds meer ruimte nodig om zijn te verkopen meubels aan de klanten te laten zien. Het was een voortvarende familie. Ik heb daar voor mijn trouwen mijn eerste stoelen gekocht. Aan de Voorstraat een aantal grote ramen met een goed overzicht op de meubels. Dat was hun verkoopactiek. Dan de winkel van kleermaker

Oorebeek. Hij zat de gehele dag in kleermakershouding op tafel prachtige kostuums te naaien. Roetjesgordijnen voor het raam. Als schooljongens wipte je met je knie in die blauwe granieten raamkozijnen en kon je over het gordijntje heen naar binnenkijken. Wij waren vroeger erg nieuwsgierig, niet altijd leuk voor de bewoners. De familie Oorebeek had ook nog een boomgaard aan de Molendijk (Oostbroek). Heerlijke appeltjes (hoe weet ik dat nou weer?). Achter de familie Oorebeek woonde Ruth van de Wetering, hij was met een dochter van Koos Kweekel getrouwd. Hij was destijds in dienst bij een bruggenbouwbedrijf.

Dan de winkel van Janus Kweekel. Hij was de man als er iets nodig was op verlichtingsgebied. Vroeger al, toen er nog geen stroom was, prutste hij met een oude dieselmotor en een generator. Met wat draden langs de muren kon hij provisorisch licht in de duisternis brengen bij wat dorpsgenoten. Wat toen al heel wat was in een dorp waar alleen maar petroleumlampen aan het plafond hingen. Dus nu hebben we een idee hoe ongeveer Janus in elkaar stak. Hij wist overal raad op. Dit heb ik van "horen zeggen", want dit was voor mijn tijd. Toen het G.E.B. kabels hier naartoe bracht, was het Janus, die in de huizen stopcontacten, aansluitingen, leidingen enz. aanbracht. Er ging een wereld open voor de gemeenschap. Ook voor Kweekel, hij probeerde alle soorten lampen in zijn winkel aan de man te brengen. Later kwamen er natuurlijk radio, pick-up, tv, grammfoonplaten en electr. kookplaten bij. Dit was helemaal iets bijzonders. Naast Kweekel

groenteboer Mak. Smal winkeltje, minder als kamerbreed. Goedige lui. Altijd prima, verse groenten. Moeder Mak steeds aanwezig ook als dochters An en Klaasje aan het klanten helpen waren. Ze stonden samen achter de toonbank. En dan hoorde je "Klaas, krotten", "Klaas, andijvie", "Klaas, peen" en Klaasje sleepte alles uit het magazijntje de winkel in. Als onze moeders laat waren om eten te koken en gauw even iets haalden, waren ze bij Mak uitbundig gesorteerd in blikgroenten. Vader Mak reed met zijn Fordjemetbak een bodedienst op Rotterdam. Achter het winkeltje hun woonkamer met keuken en

boven een zoldertje. Hiernaast, tegenover het Kaaislop, het burgemeestershuis. Mooie voorgevel. Hier woonde tot de eerste helft van de oorlog burgemeester Lindeman van Bloemen Waanders. Zijn vrouw had ook een lange achternaam, ik geloof Schuurmans Steckhoven. Hierna kwam

burgemeester Keijzer in de ambtswoning. Zoals gezegd, een mooie voorgevel en deur. Naast het huis een poort, waardoor men achter het huis in de tuin kon komen. In de achtertuin was een deur in de scheidingsmuur naar de Pepersteeg. Dit was een soort nooduitgang. Later heeft burgemeester Keijzer er een prieeltje voor gebouwd, dus die nooduitgang was toen vervallen. Hij was zeker niet zo bang uitgevallen. Naast de burgemeester de winkel van Gijs van Pernis met erachter de bakkerij, met ramen en deuren aan de Kerkstraat. Achter de bakkerij een erf, waar toen stooksel voor de oven werd opgeslagen. Knorren uit de Hartelse grienden. Dit waren gerooide boompjes van ongeveer 80 cm. Lang, veel kwasten, nergens goed voor, dus maar verstoken in de oven van de bakker. Na een tijdje drogen prima stooksel. Wat mij nog bijstaat van de Kerkstraat is, dat tegenover de bakkerij van zijn collega/concurrent Metzson was en dat, tijdens het bakken van broden en gebak, door de open ramen de laatste nieuwtjes over Spijkenisse werden uitgewisseld. Wij, als jongens, luisterden natuurlijk mee, dan hoorden wij tenminste nog wat. Of het leerzaam was, weet ik niet.

Op de hoek van het Kaaislop de coöperatie, (voluit Coöperatieve Verbruikersvereniging & Bakkerij "Ons Voordeel") waar Willem van den Ban de bedrijfsleider was. Het was een langgerekte winkel met aan weerszijden een toonbank. Bij het passen van klompen moest men mee naar boven, hier stond de voorraad. Ook staat me nog bij dat ik met een grote maggibus om stroop gestuurd werd. Van den Ban plaatste de bus op de weegschaal en deed er met een grote pollepel al draaiende 5 pond stroop in uit het vat dat naast de weegschaal stond. En dan maar zien dat je die bus in de boodschappentas zonder morsen thuis kreeg. Als kind viel dat echt niet mee. Ik herinner mij twee zonen: Albinus en Piet. Albinus heeft voor dominee gestudeerd. Hij heeft in Heenvliet nog zijn beroep uitgeoefend.

Naast de coöp. de familie Kweekel. Een groot gezin, ik geloof dat er 15 kinderen waren. Een groot gedeelte van de Kweekels is hiervan het nageslacht. De oude Kweekel was een kleine, gedrongen man met een zangstem, hij zong nl. op de hoek van de straat met het Leger des Heils mee. Hij had een machtige stem, leuke mensen. Dit waren o.a. Janus Kweekel z'n ouwelui. Half achter het huis nog een werkplaats en dan het pand van de fietsenmaker Leen Pegels. Groot bord aan de muur "Gazelle Rijwielen" daar was hij namelijk dealer van. Dan mocht niemand anders dit merk in Spijkenisse en Hekelingen verkopen, tenzij hij nog een vinger in de pap had. Hij keek maar raar als je met een ander goedkope merk voor reparatie bij hem kwam. Hij repareerde hem wel, tenminste voor ons wel. Leuke lichtvoetige man, want ik geloof dat hij samen met z'n broer uit Klaaswaal in Hekelingen, vlak na de oorlog, dansles heeft gegeven wat hem goed afging.

Na hun huis was een pakhuis van de coöp. Hier stonden de bakkersbakfietsen gestald. Wij hebben als jongens boven op de zolder nog knapenvereniging gehouden, onder de toenmalige dominee. In de oorlog, als onze school weer eens vol met Duitse soldaten zat, waren hier ook een paar klassen gevestigd net als in het kerkje van het Leger des Heils, met een schilderij aan de muur van de stichter Booth. Als je in het pakhuis naar de wc. wilde moest je 16 treden af, door de tuin aan havenkant, naar

een provisorische poepdoos met een indirecte afvoer naar het Spui. Dit was een afgesloten stuk van de haven wat bij hoogwater vol liep en bij laagwater leeg, zodat het bagger uit de haven naar de Maas gespoeld werd. Een goedkope manier van baggeren voor de gemeente om zo weinig mogelijk geld uit te geven en toch de diepte van de haven op peil te houden. Samen met het polderbestuur hadden zij dat aardig uitgedokterd

Naast het pakhuis de slagerij van Jaap Mol, met woning en groentetuin achter de winkel. Hiernaast de slachtplaats met de deuren aan de Voorstraat. Als jongens hebben wij daar vaak staan kijken hoe Mol een varken of een koe aan het winkelklaar maken was. Niet het doden, dat konden wij niet zien, de deuren zaten dan op slot, maar als de veearts geweest was en het beest had goedgekeurd, mochten wij wel eens kijken. Ook worst maken werd er gedaan. Het staat me nog bij dat er een groot fornuis was. Iedere slager had weer een aparte manier van worst maken. Nu ik hierover nadenk komen er zoveel dingen van vroeger naar boven. Toen was alles natuurlijk beter, leuker en mooier in onze ogen, wij waren toen eerder verwend. Met simpele dingen, lekkere zult, heerlijke verse worst. Het is net of de slager toen beter zijn best deed dan tegenwoordig om het lekkerder en beter te maken. Zij moesten wel vanwege de klantenkring, om zoveel mogelijk variëteiten uit een beest te halen en dat konden zij.

Dan het mooie huis van de dames Peppink. Hier woonde twee ongetrouwde zusters, waarvan er één schooljuffrouw is geweest, maar dit was voor mijn tijd. Het waren aardige, vriendelijke mevrouwen. Of je op een klomp of een schoen liep, of je liep pakje deftig met een strop en vest, voor hen was iedereen eender en ze hadden voor een ieder een hartelijk woordje. Zij waren in Spijkenisse ook heel bekend. Het huis was mooi onderhouden. Het was vroeger dokterswoning van de ouders van de dames Peppink. In het voormalige koetshuis, dat zijn deuren naast de woning aan de Voorstraat had, was de brandweer gevestigd. Hier stonden twee handpompen en een motorpomp. Bij brand werd er met de pompen water uit sloten, boezems, haven of spui gehaald. Dit alles werd verzorgd door leden van het vrijwillige brandweercorps, waarvan de meeste jarenlang lid zijn gebleven. Op de deuren van het koetshuis was het gemeentelijk aanplakbord, achter gaas, bevestigd. De bescherming was nodig tegen de baldadige jeugd, ook toen al. Het was zelfs met een hangslot afgesloten, die alleen door de gemeentebode open gemaakt kon worden, alhoewel er toen ook al foefjes waren om achter het gaas te komen. Een stelletje dichters uit de gemeente hadden een rijm gemaakt op de notabelen van Spijkenisse en hoe ze het versierden, weet ik niet, maar over de trouwaankondiging heen zat 's morgens de bewuste rijm geplakt, en wel achter het gaas, ra ra. Jammer genoeg zijn ze er achtergekomen wie dat gedaan had. Het was wel leuk hoor, ik heb er ook nog wat gelezen, tot wij gestoord werden door de politie.

Naast dit gebouw een slop naar het Spui. Onderaan meestal een stap om water te putten. Er was toen nog geen waterleiding in de gemeente. Men was toen aangewezen op de regenbak of bij langdurige droogte op Maas, Haven of zelfs Spuiwater. Oude melkbussen, gevuld met dit water, werden op karretjes naar huis gereden. Sommigen waren middels houten kokers op het Spui aangesloten, om zo met handpompen en wellen aan water te komen, want als het Spui leeg was moesten zij toch ook water hebben. Dit was de watervoorziening in die tijd, "prima water" zeiden ze toen. Zelf hebben wij nog een paar centen verdiend met bussen water halen, bij de sluizen bij de molen in de Haven. Met opkomend water gingen wij het halen dan had je goede kwaliteit. Maar bij ons ging het meer om de kwantiteit, dus meer centjes. Wij hadden een handwagen op luchtbanden, carrierwielen. Een oom die timmerman van zijn beroep was, heeft een avondje getimmerd, de smid had de beugels al gemaakt en wij hadden een prima handwagen. Acht bussen water gingen erop en handkracht genoeg, zo ging dat.

Op de hoek van de Kerkstraat de winkel van Metzou. Tegenover de toonbank een houten bank, waar je de gekochte tompoezen op kon eten. Daar stond hij om bekend, hij bakte heerlijke tompoezen en daar was zaterdagavond wel vraag naar, want iedereen wandelde toen van de Krom tot de dokter heen en weer. Dit was toen de gewoonte en erg gezellig. Zo kwam menig meisje aan haar man of andersom. Uit alle buurtdorpen kwamen zij hier heen en paradeerden op de Voorstraat, leuk en gezellig. Van de Heijplaat tot Hellevoetsluis en Den Briel. Alle eilandbewoners kenden wel de Spijkenisser Voorstraat en hebben daar meestal leuke herinneringen aan. Metzou was een leuke, aardige Westlander. Hij sprak ook niet het platte dialect van ons Spijkenissers, maar netjes Westlands. Wij hebben op school ook netjes Nederlands geleerd maar buiten de schooldeuren vielen we terug op ons heerlijk dialect.

Naast Metzou, de familie Lankhaar. De molenaar zonder molen. Een groot huis, dat was wel nodig want er woonde wel een paar families in. Opa Lankhaar, die boerde wat, had een schuur (koeienstal) op de Achterweg. Zoon Jan, die zijn maalterij achter het huis had, woonde met zijn vrouw ook in dit huis. Tevens een dochter (wed. Vermeulen) met drie kinderen. Haar man was een van de eersten die in de Tweede Wereldoorlog sneuvelde. Er woonden dus drie gezinnen in dit huis. Jan vervoerde de zakken met meel op een bakfiets. In de oorlog vervoerde hij alles wat de bezetter verboden had. Een vrij brutale meester en het is een wonder dat hij de oorlog goed doorgekomen is. Ze hebben het gelukkig niet geweten wat hij allemaal uitvoerde.

Naast het huis van Lankhaar een klein degelijk huis van Cors van der Jagt en zijn vrouw, het waren mensen zonder kinderen. Cors was een harde werker, die veel werk aannam waar hij het meest in kon verdienen, zoals in de griend of op het land, dan ging het per mud of per roede. Hiernaast kruidenier (zo wilde hij beslist genoemd worden) Jacob de Baan met gezin. Zijn beroemde zoon Jan zette de zaak voort. Jammer dat de eerste zelfbedieningszaak in de gemeente tenslotte ging sluiten. Jammer, ja, maar de mentaliteit van de klant is met de moderne tijd ook mee veranderd en daar kan elke winkelier niet tegen. Jan die van oudheden hield, die in en rondom Spijkenisse stonden en deze in kaart heeft gebracht, heeft van zijn hobby zijn beroep kunnen maken en is in dienst van de gemeente Spijkenisse getreden. Er is door Jan heel veel van zijn werk op papier gezet en dit is van veel waarde voor Spijkenisse!!! Dit wordt zeker door vooral oud-

Spijkenissers gewaardeerd. Dan krijgen we het huis met een smal slopje van de familie Aaling. De woonkamer had het uitzicht op de Voorstraat. De deur was in het slopje, evenals de keuken. Aan de achterkant van het huis was er nog een huis tegenaan gebouwd, dat bewoond werd door de familie Van Putten. Hij was kleermaker van beroep en werkte ergens in een grote zaak. Net als bij ons thuis was de familie gezegend met een aantal kinderen. Mevrouw was er ook één van Kweekel, dus één van de 15, maar zo ver heeft hij het niet schopt.

Naast het slop de slagerij van Maarten van Wijngaarden. Hij was een gezellige prater, met en leuke vrouw en twee kinderen. Hij was een gedreven vakman en zijn hobby was paarden, hetzij in het zadel of voor de kar. Zodra hij even tijd had, was hij met zijn paard bezig. In vol ornaat: rijbroek, speciaal jasje en een zweep. Klakkend met de tong reed hij door het dorp, ook hierin was hij goed. Slager Van Wijngaarden was bekend op veemarkten en hij kocht net zo gemakkelijk een slachtkoe als dat hij hem slagerijklaar maakte voor de verkoop in de winkel, waar zijn vrouw en dochter hem hielpen het vlees aan de man te brengen. Zelf had hij ook koeien in de wei en in de winter op stal. Deze fokte hij op tot mirakel dikke, vette slachtkoeien, die hij een paar dagen voor Pasen tentoonstelde. Dan liet hij, groos op het vlees, het hele dorp zien wat een beste slachtkoe hij wel niet had voor de Pasen en met ere: het was een prachtkoe.

Naast de slagerij de winkel en ernaast de voormalige werkplaats van wagenmaker Kees Koornneef. Een grote klomp van zo'n halve meter boven de deur bezorgde hem misschien wel zijn bijnaam..., maar ja dat was gewoon hier. Hij verkocht klompen en dan die klomp boven de deur. Hij was een vriendelijke man, altijd een bommezijden petje op, een man van weinig woorden, toch aardig en behulpzaam. Hij kwam bij mij over als een persoon die veel wist maar weinig zei. Hij verkocht veel: lampenkatoen, petroleumstellen,

treven en alles wat met petroleumlampen te maken had. Zelfs tabak, sigaren en sigaretten, maatjes eau de cologne, die hij met een trechtertje in flesjes deed. Dit was dus de winkel van Kees Koornneef. Dan de snoepwinkel van Pietje Knecht, beter bekend al Pietje Puk Wanneer je de winkel binnenging, duurde het wel even voordat je geholpen werd, want boven de winkel dreef Pietje de kapsalon, die over het hele eiland Voorne en Putten bekend was. In welk dorp dan ook: Pietjes kapsalon kende iedere vrouw. Een aardige vrouw. Hoe heette zij ook alweer? Pietje ..., voor een speciale krul in je haar.

Dan de boerderij van Jas van der Linden, de boer die uit de Molenpolder (Hoogvliet) kwam. Ook deze boer moest wijken voor de industrie (Shell). Jas had oorspronkelijk de boerderij aan de Schenkeldijk, maar ruilde met Bas Hogenboom die aan de Voorstraat woonde. Jas had nog land in Hoogvliet, daar ging hij tweemaal daags zijn koeien melken. Voor z'n 4wielige melkwagen op luchtbanden liep een prachtig mooie schimmel, die zijn voorpoten hoog optilde, een echte draver. Het was een prachtig gezicht als Jas de teugels liet vieren, dan ging de schimmel er tussenuit op de Voorstraat. Jas woonde daar leuk met vrouw, zonen en dochters. Zij waren al gauw echte Spijkenissers. Dan was links op het erf een leuk koetshuisje. Dat had Piet Baris, de patat en ijsboer, ook in de gaten. Hij maakte een praatje met Jas en huurde het leuke wagenkeetje, liet Piet de Snaijer met wat latten en platen een plafondje aanbrengen, een pot verf voor de deuren en liet iemand een schoorsteentje metselen. Toen dit gebeurd was, ging er een seintje naar het gemeentehuis, de burgemeester kwam even proeven en de eerste ijs- en patatzaak was een feit in Spijkenisse en het liep gesmeerd. 's Avonds na het eten even naar het dorp, waar je vrienden en vriendinnen ontmoette. Na wat gepraat en gerommel kreeg je toch wel trek, vooral als je die baklucht van Piet rook. Piet zelf was er niet zoveel, die ging liever met zijn ijskar het dorp door. In zijn plaats stond dan Leen Riedijk in de patatzaak. Hij was er precies het mannetje naar: vriendelijk, aardig tegen iedereen, netjes op zichzelf, stropdasje, witte kiel en netjes en schoon op de zaak. Dit moest wel want de gemeenteraad gaf wel toestemming, maar stuurde wel de gezondheidsdienst op zijn dak en die waren streng. Het was patat met mosterd of piccalilly, anders was er toen niet.

Naast het Spuislop de kruideniers- en stoffenwinkel van Mol. In de oorlog, na de dood van de genoemde politiecommandant, zijn door de bezetter verschillende mensen als represaille opgepakt, waaronder ook winkelier Mol. Spijtig genoeg, is de heer Mol niet uit het kamp teruggekeerd. Zoon Goof, die tijdens de Oorlog ondergronds werk deed, is na de oorlog beroepsmilitair (officier) geworden. Toen ik op moest komen voor mijn nummer moest ik wel degelijk groeten voor officier Mol. De familie Mol dreef de winkel verder, terwijl Goof 's lands eer verdedigde om te voorkomen dat dit nog eens zou gebeuren. Sorry, familie Mol, dat ik dit moest ophalen. Naast Mol de bakkerswinkel van de familie De Bloeme. Bij het betreden van deze winkel liep bij mij vroeger het water in de mond,

zo'n heerlijke, verse broodlucht. Links naast de toonbank de deur met trap naar de kelder, waar de bakkerij was. Meestal, als er volk was, kwam De Bloeme zelf of zoon Simon naar boven en met hen die heerlijke broodbakgeur. Zoon Siem, zoals hij hier genoemd werd, bezorgde veel brood op de bakfiets, met een zogenaamde doortrapper, aan de deur. Bij het afstappen had hij een bepaalde manier om te remmen. Elke keer als zijn linkerbeen omhoog kwam, wipte hij mee en met zijn eigen gewicht remde hij dan. Kunstig en een koddig gezicht. Pa had een tweewielige overdekte kar een bruine hit (een paardje) ervoor, waar hij brood mee rondbracht, tot achter op de Welplaat. Bij de verste klant kreeg de hit te eten en te drinken. Naar huis ging het altijd wat harder. De Bloeme zei dan: "hij ruikt de stal, dan hoef je hem niet op te jagen". Als kind ben ik vaak met hem meegereden. Zoon Teun, Siem en nog wat meiden, een leuke familie. Naast De Bloeme het magazijn van winkelier Mol met er achter de woning van de familie Groeneveld. Hiernaast de werkplaats van wagenmaker Henk Koornneef. Een korte, gedrongen, aardige man. Als schooljongen heb ik veel staan kijken, vooral in de zomer dan had hij de deuren open. Wat je als jongen ziet, vergeet je nooit, dus heb ik veel van hem geleerd. Ik wilde graag timmerman worden, maar er is niks van gekomen. Als jongen kon ik niet naar de ambachtschool in Brielle. Ik moest direct na de lagere school gaan werken voor zes gulden in de week, want mijn moeder, als weduwnaar met negen kinderen, kon dit geld niet missen. Maar Koornneef heeft mij veel bijgebracht. Ik was, als het even kon, met de klauwhamer bezig, die mijn vader, bij zijn leven, op de Kaai vroeger voor een daalder had gekocht bij een joodse handelaar. Deze man had z'n handel op een zeiltje uitgesteld. Hij begon met twee gulden te vragen en m'n vader aan het afdingen. Bij één gulden en zeventig cent liep m'n vader weg en dan draafde hij hem achterna en kreeg hem voor een daalder (één gulden en vijftig cent). Maar wij dwalen af, Koornneef was ook van alle markten thuis, vanaf een steel in een schop zetten tot aan een Spijkstaalwagen betimmeren. Later heeft hij zelfs opvouwbaar muziektenten op Spijkstaalwagens gemaakt. Kundig mannetje die Koornneef. Naast de werkplaats het woonhuis. De dochter van Koornneef: Adri, woont er nu nog.

Naast Koornneef de open hoefsmidse van smid Verlinde. Sommige paarden waren vuurblind en die kreeg je echt niet naar binnen. Zij konden niet tegen het smeedvuur en zouden alles, met schuim op hun bek, in elkaar slaan. Maar dit was een uitzondering, meestal was het de boer zijn beste paard. Achter het erf, met hoefsmidse, was de voorraadschuur voor alle materialen die de smid het meest nodig had. En naast de smidse een grote smederij, waar ik met aandacht heb staan kijken naar het uitsmeden van ploegscharen in tweeslag. Een knechtje hield met een tang de gloeiend hete schaar op het aanbeeld, terwijl de smid en de eerst knecht in tweeslag het ijzer uitsmeedden, dus om beurten. Een machtig gezicht al die in het rond spattende vonken. Naast de smederij het woonhuis en winkel, voor potten en pannen, van smid Verlinde.

Tegenover de smederij en naast de patatzaak de garage van Maarten Verweel. Hij dreef over de brug een taxibedrijf. Hij had een auto met een nogal hoge kap, vandaar de bijnaam "de hoge hoed", Naast de garage had z'n vader Bert Verweel een café. Pa Bert was van alle markten thuis. Hij ging met petroleum langs de deur met paard en wagen. Hij dreef het café met vrouw en dochter. Zijn kinderen waren echt muzikaal. Maarten speelde piano en Leen was lid van de plaatselijke muziekvereniging "Oefening en Ontspanning" en kon ook verschillende instrumenten bespelen. De ouwe Bert speelde tamboerijn. Bij de plaatselijke feestjes gingen de dubbele deuren open en het hele dorp hoorde hen spelen en dan kon je op de vloer met de beentjes van de vloer

en walsen maar. Wij als kinderen, probeerden het op straat met elkaar, maar na twee of drie keer rond waren we dronken en rolden overal tegenaan, gezellig toch. Op de Voorstraat naast het café was de schoenmakerij van Cor Barendrecht, een schoenmaker in den top. Als hij enigszins kon, bracht hij de gerepareerde schoenen op de fiets weer aan huis en dan zei hij vaste prik "ze zijn weer als nieuwe" en inderdaad hij kon het mirakels. Naast de schoenmakerij dreven ze een drogisterij. Je kon het zo gek niet noemen of zij hadden het. Zijn vrouw stond er de meeste tijd in, zelf hielp hij soms ook. Naast de winkel hun

woonhuis. Hiernaast een pand met aan weerszijden een slop naar de Achterweg. Volgens mijn weten woonde daar een familie Krijn Dekker, zeker weten doe ik het niet. Later is het de winkel geworden van J. Villerius. Na het slop, op het einde van de Voorstraat, het kapitale huis van huisarts Rademacher met het zicht op de Nieuwstraat en in ingang van de praktijk in het slop. Het gehele gebouw staat er nu nog. Dokter Rademacher was een heel goede dokter. Hij heeft eigenlijk wel een lintje verdiend, want toen er op het einde van de oorlog hier in Spijkenisse een tyfusepidemie uitbrak, was hij dag en nacht met z'n assistent dr. van Vlaanderen in de weer om de mensen op de been te houden. Hij regelde ook het vervoer naar de ziekenhuizen in Rotterdam. Dit was heel moeilijk want er was hoegenaamd geen vervoersmogelijkheid. Zo werd Barend Rensink met z'n paard en groentewagen ingeschakeld om de zieken naar de Heijplaat en Rotterdam te brengen. In die tijd met weinig medicijnen was dat voor de dorpsdokter een hele opgave. Petje af voor hem en z'n assistent. Veel inwoners hadden de besmettelijke ziekte opgelopen, waarschijnlijk door gebruik van besmette haven/of spuiwater. Helaas hebben enkelen het niet overleefd.

Naast het smidshuis van Verlinde, een woonhuis met stoep waar toen Lankhaar woonde. Hij was werkzaam bij de Betonfabriek. Hij was er paardenmenner en als oud boerenknecht kon hij natuurlijk goed met paarden omgaan. De paarden werden gebruikt om de karren met betonstukken, die over de rails in de Voorstraat liepen, te trekken, om vervolgens bij het tramstation gelost te worden. Ook het interne vervoer op het terrein bij Van Bodegom's Betonfabriek aan de Havenkade gebeurde met de Zeeuwse paarden en met lorries. De buurman van Lankhaar was Kees van der Meer, met vrouw en dochters. Hij had een gemengd bedrijf, dat wil zeggen hij had zowel melkkoeien als bouwland. Dus wat weiland voor de koeien en bouwland voor de bieten, graan en aardappelen. Het woonhuis stond niet aan de boerderij vast, een slop scheidde het huis van de schuur. Bij het betreden moest men door een poortje om achter het huis en de tuin te komen. De kolossale schuur met stal vormde de hoek Voorstraat/Nieuwstraat. De lange kant van de schuur met de inrijdeuren was aan de Nieuwstraat met erachter, ook aan de Nieuwstraat, de mestput.

In de mobilisatie (1939) zat de schuur stikvol met militairen. Als jongetje van 10 jaar vond ik dat prachtig, veel paarden, er was altijd wat te beleven. Was het niet met de paarden dan wel met de soldaten. Wij, als kinderen, zagen de ernst er niet zo van in. De bewegingen, de lol, op de accordeon en mondharmonica spelende soldaten was voor ons leuk, het gaf leven in de brouwerij, ik geloof dat zelfs de soldaten de ernst van de situatie niet zagen, laat staan wij als 10-jarigen. Deze boerderij is later afgebroken en kwam er een werkplaats van machinefabriek Marco